

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

25. Ioannes Scotus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Nam disputas, utrum Christus peccare potuit, cum sibi objecisset ex Augustino, quod nullus peccat in eo quod non potest vitare, & proinde nullus etiam mereatur vel laudetur de hoc quod dimittere non potest, respondet: *Impotentia coactionis qua opponitur voluntario sollicitudinem meriti & demeriti, non impotentia qua est ex perfectione in bonitate vel malitia, quia hoc voluntarium non tollit, sed ponit voluntatem confirmatam ad unum. Et paulo superius in eodem articulo: Quod posse peccare pertinet ad laudem, est per accidens: in quantum ostendit opus quod laudatur ex necessitate (id est, coactione) factum non esse: sed quantum remoueat a Christo potentia peccandi, non tamen ponit coactionem qua voluntario contrariatur & laudis rationem tollit. Et in distinctione decimam-octavam ut explicaret quomodo Christus mereri potuerit per liberum arbitrium determinatum ad unum numero scilicet ad diligendum Deum: Dicendum, inquit, quod etiam si esset determinatum ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest: tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis sive meriti, quia in illud non coacte, sed sponte tendit, & ita est altus sui Dominus. Eandem suam mentem laus manifeste indicat scribens*

In 3. dist. 72 q. 2. a. 1. ad 3

Ad 2.

In 2. dist. 18. q. 2. ad 5.

in distinctionem vigesimam-quintam secundae sententiarum, ubi dicit, nunquam liberum arbitrium ad peccandum compelli seu cogi, quia iam sibi in peccatum non imputaretur. Quasi indicans hoc sufficere ut in peccatum impotetur, quia non cogitur. Et in articulo sequenti: Libertas a coactione & necessitate (quam ibi pro ipse habet) per se & semper liberum arbitrium sequitur. Unde in littera (Magistri sententiarum) dicitur, quod in omnibus invenitur, sine qua peccatum imputari non posset.

In 2. dist. 25 a. 4. ad 4.

a. 5. in corp.

Hinc septimo, cum constans eius doctrina sit liberum arbitrium esse respectu electionis, expresse tamen docet electionem Beatorum qua volunt amare Deum, esse liberam, & proinde in beatis esse liberum arbitrium: Illud quod est ad finem est duplex: quoddam enim est distans a fine, & quoddam est coniunctum fini. Quod declarat de calore disponente ad formam ignis & perfecto, qui non excluditur per formam: Ita dico, inquit, quod quaedam ordinata sunt ad finem ultimum beatitudinis, quae ipsi fini coniungunt, ut videre, amare, & huiusmodi; & respectu horum erit sempiterna & libera electio, non autem imperfectorum, quae a fine distant, ut fides, spes, & huiusmodi.

In 2. dist. 25 a. 1. ad 4.

CAPVT XXV.

Ioannes Scotus.

Sed nemo est veterum Scholasticorum post divum Bernardum, qui, quod sciam, evidentius, resolutius, constantiusque summam libertatem cum necessitate summa constare posse & re ipsa constare docuit, magisque expresse eam quam exposuimus sententiam Augustini tradidit, quam ille totius Scholasticae subtilitatis Cotyphaeus Ioannes Scotus. Vique adeo ut non mediocriter admiratus fuerim, cum omnibus quae scripsi in hunc usque locum absolutis, tandem Doctorem istum quem nondum legeram, omniumque Scholasticorum remotissimum credideram ab ista doctrina sancti Augustini fortissimum eius defensores, & ipsius Augustini interpretem esse deprehendi. Nam debet sine ambagibus quatuor articulos de libertate voluntatis.

Primus est ille capitalis, libertatem voluntatis omnino consistere posse cum necessitate. Haec eius verba sunt: De secundo articulo principalis dico, quod cum necessitate ad volendum fiat libertas in voluntate. Et auctoritatibus non solum Anselmi & Augustini dicentis, quod in futura vita liberius erit arbitrium cum peccare non poterit, sed etiam efficacissimis rationibus prolixè probat. Causam vero & modum tradit, cur & quo necessitas consistat cum summa libertate, quia voluntas propter firmitatem libertatis suae, sibi ipsi necessitatem imponit in eligendo alium, & in perseverando sive figendo se in alium.

In quodlibet 10.

Secundus est, voluntatem sive necessitatio

sive contingenter agat, semper agere liberè, nunquam naturaliter: Voluntas semper habet suum motum causand. proprium, scilicet liberè. Et rursum: Voluntas ut voluntas est principium actuum liberè. Non magis igitur voluntas potest essentialiter activa, quam natura, ut est principium distinctum contra voluntatem, potest esse liberè activa.

Tertius est, non solum in creaturis, sed & in ipso Deo hoc habere locum, quod & ipse diligit se-ipsam liberrima quamvis necessariam voluntate, eodem prorsus modo quo Augustinus docet, Deum voluntate esse iustum, & quamvis se negare non possit, esse liberum: Voluntas divina necessario vult bonitatem suam, & tamen in volendo eam est libera. Imo ex hoc ipso, quod Deus circa creaturas eligendas liber est, concludit necessario esse liberum ad amorem sui. Hinc est, quod locum illum celeberrimum ex libro quinto de Civitate Dei, ubi Augustinus contra Philosophos disputat de propria dicta humanae voluntatis libertate, & exemplum ex divina libertate petens dicit: Neque enim & vitam Dei & praesentiam Dei sub necessitate ponimus, si dicamus necesse est Deum semper vivere & cuncta praeservare. Eodem modo explicat sicut explicuimus, nempe Augustinum excludere necessitatem violentiae, non autem aliam à divina voluntate, quia libere quantumvis necessario, diligit se, & illam esse vitam de qua loquitur. Cum enim locum de praesentia explanasset, & ab ea necessitatem violentiae excludisset: De qua, inquit,

In dist. 25

Al. tres Verum hic ma placec

quit, ait, etiamsi nolimus effici id quod potest, de vita subicit: Sed difficultus est quod addit viam & praesentiam. Sed ibi potest esse duplex responsio, una quod vita accipitur ibi pro actu beatifico sicut accipitur vita Iohannis decimo-septimo: Hac est vita aeterna ut cognoscant te. Et sicut loquitur Philosophus, duo decimo Metaphysicis, intellectus actus est vita. Et pari ratione actus voluntatis est vita: vita ista non cadit sub necessitate excludente libertatem etiam in Deo. Si autem intelligatur vita pro vita naturali ipsius Dei, tunc non debet intelligi de illa vita secundum se accepta, sed de ipsa ut a voluntate divina acceptata: potest autem aliquid esse bene in se necessarium & necessitate repugnante libertati, quantum tamen sit libere imo contingenter acceptatum. Quod exemplo libere sese praecipitantis, & semper libere acceptantis casum jam necessarium illustrat.

Quartus est, connexionem terminorum istorum, voluntas semper agit libere & non naturaliter, quantum vis necessario agat, tam esse immediatam & quasi primo-veram, ut nequidem eius ratio dari possit, sicut nullius essentiae ratio vel demonstratio dari potest: si quare, inquit, quemodo fiat libertas cum necessitate. Respondet secundum Philosophum quarto Metaphysica, non est querenda ratio eorum, quorum non est ratio. Demonstratio enim principij non est demon-

stratio. Et multis interpositis disputans de actu voluntatis necessario, & motu gravis deorsum, cur unus non alius sit liber, sic dicit: Respondeo: illa causatio gravitatis est naturalis, ista libera, quia hoc est hoc, & istud est istud. Breviser igitur, posset dici quod esse forma & modus essendi, agere & modus agendi sunt immediata. Ideo sicut non est alia ratio quare hoc habet talem modum essendi, nisi quia est tale ens, sic non est aliqua ratio, quare hoc habet talem modum agendi, puta libere vel naturaliter, nisi quia est tale principium actionum, scilicet liberum vel naturale. Nihil expressius & aptius excogitari potest ad explicandam Augustini mentem de libertate voluntatis, quam quae in ista tota quodlibetica quaestione Scotus tradit. Nam hinc jam patet vera ratio cur Augustinus semper voluntatem & libertatem, arbitrium voluntatis & libertatem confundat, & naturae opponere soleat, ut supra diximus, & ex omnibus eius scriptis constantissime pro ipsidem illa usurpantibus manifestum est. Nempe quia voluntas est principium agendi distinctum contra naturam seu agens naturale. Ex quo fit ut impossibile sit voluntatem rationalem aliter agere, quam per modum voluntatis, hoc est, semper libere non naturaliter: ut infra latius dicturi sumus.

CAPVT XXVI.

Sanctus Bonaventura.

SANCTVS vero Bonaventura Magistri Sententiarum & Alexandri Praeceptoris sui doctrinam accuratissime docuit, & ad amissum diversis in locis suorum scriptorum expellit. Nam in secundum distinctione vigesima quinta saepius clarissimeque docet, arbitrium esse liberum dictum, non libertate ab illa voluntaria necessitate, vel culpa, vel miseria, sed illa libertate necessitatis cogentis live coactionis. Et ita ex professo exponit Magistrum Sententiarum & sanctum Bernardum non uno loco. Nam in explicatione textus Magistri triplicem distinguens libertatem, a necessitate, a peccato, a miseria, sic divisionis istius rationem reddit: Est considerare libertatem arbitrij quantum ad esse, & quantum ad bene esse. Si quantum ad esse, sic vocatur a Magistro, libertas a coactione (quod per necessitatem Magister intellexerit) & a Bernardo libertas arbitrij, ab uno positive, ab altero privative, si quantum ad bene esse &c. Et ad explicationem textus alterius, quo Magister dicit libertatem ad malum esse etiam libertatem arbitrij: Dicendum, inquit, quod cum nomen imponatur rei a proprietate quo est sibi inherens inseparabiliter & essentialiter, & libertas essentialiter libere arbitrij non sit libertas a culpa, vel a miseria, sed libertas a coactione, ab illa liberum arbitrium habet denominari. Et quoniam haec in creaturis, quantum est de se, indifferens est ad bonum & malum. Ideo Magister de hac intelligens dicit in littera, quod li-

bertas a qua liberum arbitrium denominatur liberum, non est libertas ad bonum tantum, sed etiam ad malum. Qua de causa in explicanda Magistri & Bernardi sententia, dixeram solam esse libertatem a necessitate coactionis, quam aequalem in bonis & malis beatis ac damnatis ponunt. Nam & quaestione prima super textibus illis allegatis, ubi illa Magistri & Bernardi sententia excutitur, sic rem definit: Ad praedictorum intelligentiam est notandum quod cum quaeritur utrum liberum arbitrium sit aequaliter in omnibus, non est quaestio de ipso secundum quod dicitur liberum ea libertate, qua est a miseria vel a culpa. Hoc enim modo planum est, quod liberius est in uno quam in alio. Sed est quaestio de libero arbitrio secundum quod dicitur liberum a coactione. Sic enim videntur auctoritates sanctorum sibi invicem repugnare. Et propterea ad contrarietatem qua videtur de medio diminuenda, intelligendum est quod liberum arbitrium sive libertas arbitrij, & dicitur comparationem ad illud a quo, & ad illud ad quod. Per comparationem ad illud a quo dicitur privative sive negative. Dicitur enim liberum a coactione pro eo quod est ab omni coactione immune. Per comparationem ad illud ad quod dicitur positive pro eo quod libertas arbitrij est quaedam facultas sive potestas servandi retinendum. Hac autem facultas prout privationi coactionis communita est, habet quandam dignitatem. Dignitatis enim est & potestatis non posse cogi. Et sic in liberi arbitrij intellectu tria clauduntur videlicet & a coactione immunitas, excellentia dignitas, & potestas sive facultas.

G 4

Quantum

in. dist. 25.
de operibus
libertatis
lib.

Al. notum:
Termin. no.
hic magis
placet &c.